

Acil Durumlarda Ortaokul Türkçe Dersine İlişkin Türkçe Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi^a

Ömer Polat^b Ahmet Akkaya^c

Özet

Acil durumlar, eğitim hakkı gibi bireyin birçok hakkını olumsuz etkileyen koşullardır. Acil durumlarda birey, olumsuz koşulları atlatabilmek için iletişim becerilerine ihtiyaç duyar. Türkçe iletişim becerilerinin geliştiği ana derstir. Acil durumlar normal zamanlardan farklı olduğu için acil durumlarda işlenen Türkçe dersi de normal zamanlarda yapılan dersten farklı olmalıdır. Bu nedenle acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinin nasıl verilmesi gerektiği önemlidir. Bu araştırmanın amacı, acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinin nasıl verilmesi gerektiğini Türkçe öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, araştırma verileri nitel veri toplama araçlarından yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak Google Formlar üzerinden 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Adıyaman ilinde görev yapan 120 Türkçe öğretmeninden gönüllülük esasına göre istenmiştir. Elde edilen veriler nitel yöntemler arasında yer alan içerik analizi tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların Türkçe dersinde dil bilgisi konularını vermekte zorlandıkları ve öğrenme ortamında yeterli katılım sayısına ulaşamadıkları vb. sonuçlarına ulaşılmıştır. Tespit edilen sorunlar programın acil durumun niteliğine uygun olarak yeniden yapılandırılmasıyla çözülebilir.

Anahtar Kelimeler

Türkçe Dersi
Acil Durumlar
Öğretim Faaliyetleri

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 06.07.2022
Yayın Tarihi: 28.03.2023
Doi: 10.18026/cbayarsos.1141268

Regarding Secondary School Turkish Lessons In Emergency Situations Examination Of Turkish Teachers' Opinions

Abstract

Emergencies are conditions that negatively affect many rights of the individual, such as the right to education. In emergencies, people need communication skills to overcome negative conditions. Turkish lesson is the main course in which communication skills are developed. Since emergencies are different from normal times, the Turkish lesson taught in emergency situations should also be different from the lesson in normal times. For this reason, it is important how the secondary school Turkish lesson should be given in emergency situations. The aim of this research is to examine how the secondary school Turkish lesson should be given in emergency situations in line with the opinions of Turkish language teachers. For this purpose, research data were asked from 120 Turkish teachers working in Adıyaman in the 2021-2022 academic year, on a voluntary basis, using a semi-structured interview form, one of the qualitative data collection tools, via Google Docs. The data obtained were analyzed using the content analysis technique, which is among the qualitative methods. According to the findings, it was concluded that the participants had difficulties in teaching grammar topics in the Turkish lesson and they could not reach a sufficient number of participants in the learning environment. Identified problems can be solved by restructuring the program in accordance with the nature of the emergency.

Keywords

Turkish Lesson
Emergencies
Teaching Activities

About Article

Received: 06.07.2022
Published: 28.03.2023
Doi: 10.18026/cbayarsos.1141268

^a Bu makale Prof. Dr. Ahmet Akkaya danışmanlığında hazırlanan Acil Durumlarda Ortaokul Türkçe Dersine İlişkin Türkçe Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi başlıklı tezden yola çıkılarak hazırlanmıştır.

^b Türkçe Öğretmeni, Millî Eğitim Bakanlığı, omerpolatbey@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7428-3889

^c Prof. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, ORCID: 0000-0003-3845-8992

Giriş

Türkçe dersi, bireylerin sosyalleşme becerilerini geliştirmekle birlikte anlama ve anlatma becerilerinin de edinildiği önemli derslerden biridir. “Bu yüzden Türkçe dersinin kazanımları öğrencilerin etkileşim, iletişim ya da anlam kurma gibi birçok açıdan gelişmesine yöneliktir” (Akkaya ve Karadağ, 2012: 209). Özellikle salgın, deprem gibi acil durumlarda da iletişim ya da anlam kurma gibi beceriler daha önemli bir hâle gelmektedir. Çünkü, “acil durum, bireylerin normal hayat koşullarını olumsuz etkileyen ya da tamamen durduran olayların meydana getirdiği olumsuz halin adıdır” (Türkçe Sözlük, 2018). Acil durumlar sıra dışı olayların oluşturduğu toplumda derin izler bırakan, insanlığı ve canlı ekosistemini olumsuz etkileyen olaylar silsilesidir. Acil durum hızlı müdahaleye muhtaç durumların tümü olarak da tanımlanabilir (AFAD, 2014). Acil durumlar doğal ve insan kaynaklı afetlerin sonucunda oluşur. Acil durumun yarattığı olumsuz koşulların giderilmesi için yürütülen faaliyetler de “acil durum hizmetleri” olarak adlandırılır (Kadioğlu, 2011). Acil durum hizmetleri acil durumun oluşmasıyla verilmeye başlanır ve acil durumun oluşturduğu olumsuz koşullar dizini bitene kadar devam eder. Acil durumlar başta yaşama ve eğitim hakkı olmak üzere bireyin birçok temel hakkını olumsuz etkilemektedir. Bu hakların tekrardan bireye sunulması acil durumun niteliğine bağlıdır (Sinclair, 2001). Yaşama hakkı bireyin tam ve sağ olarak hayatına devam etmesidir. Eğitim hakkından yeterince faydalanamayan birey düşüncesini ifade etme hakkını veya yaşama hakkını da yeterince verimli kullanamamaktadır. Eğitim hakkı bireylerin öğrenme ihtiyacını gidermek ve bireyin kendini geliştirmesine olanak sağlamaktır (Sinclair, 2001). Eğitimle edinilen hayat kurtarıcı bilgiler öğrencilerin hayatta kalma becerilerini ve zorluklarla baş etme mekanizmalarını güçlendirir (Göçmen, 2017; Sinclair, 2002). Acil durumlar ancak eğitimle aşılabılır (Burde vd., 2016). Aynı zamanda dil becerilerinin ve kültürel değerlerin ağırlıklı olduğu derslerin acil durumların aşılmasında direnç ve güdüleme sağladığı da görülmüştür. Bu bağlamda acil durumlarda (olağan dışı durumlarda) eğitim ve öğretim için plan yapıldığında ilk düşünülecek olan dersin Türkçe dersi olacağı söylenebilir. Çünkü Türkçe dersi bireyin temel becerileri edindiği ve geliştirdiği ana derstir (Akyol, 2019). Eğitimin genel olarak birçok işlevi vardır. Ortaokul düzeyinde gerçekleştirilen Türkçe dersinin de birçok resmî ve örtük işlevi vardır. Normal şartlarda ortaokul Türkçe dersi Türkçe Dersi Öğretim Programı’na (2019) göre işlenir. Türkçe Dersi Öğretim Programı şu şekilde ifade edilir:

Türkçe dersi; öğrencilerin hayat boyu kullanacakları iletişim ve zihinsel becerilerin kazandırıldığı, dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin edinildiği öğrencilerin bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirdikleri, etkili iletişim kurdukları, Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığı edindikleri, bilgi, beceri ve değerleri içeren ana derstir. Türkçe Dersi Öğretim Programı; Türkçe dersindeki hedef ve kazanımları içeren bir programdır (MEB, 2019).

Türkçe dersinin hedef kazanımları 2019 Türkçe (1-8. Sınıflar) Programında belirtilmiştir. Bu programda kazanımların hangi sınıf düzeyinde hangi derecede verileceği belirtilmiştir. Ancak acil durumlarda gerçekleştirilen Türkçe dersleri normal zamanlarda gerçekleştirilen Türkçe derslerinden farklıdır. Bu nedenle Türkçe dersinin kazanımları, niteliği ve stratejisi doğal ve insan kaynaklı afetler sonucunda oluşan acil durumların oluşturduğu koşullara göre farklılıklar göstermektedir. Örneğin; deprem, sel, yangın vb. doğal afetlerin sonucunda oluşan acil durumda yeni bir okul inşası ya da mevcut binanın onarılması derslerin sürdürülmesi için yeterli olacaktır. Ancak zehirli gaz, savaş, salgın hastalık vb. durumlar bambaşka sorunlar

ortaya çıkardığı için eğitim faaliyetlerinin sürdürülmesi güç hale gelmektedir (Yavuz ve Mızrak, 2016).

Acil durumlarda ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersinin etkili ve verimli gerçekleştirilebilmesi için birtakım iş ve işlemler yapılmalıdır (Bozkurt, 2020). Alanyazın incelendiğinde acil durumlarda Türkçe öğretimiyle ilgili bazı işlemlerin genel hatlarıyla; programdaki kazanımların sayısını ve niteliğini değiştirme, acil durumlarda derste kullanılacak yöntem ve teknikler geliştirme, acil durumlarda derste kullanılacak materyalleri belirleme, acil durumlarda Türkçe dersinde kullanılacak ölçme ve değerlendirme araçları belirleme, Türkçe dersi öğreticilerinin niteliğini arttırma, Türkçe dersinin ders sayısı ve süresini düzenleme ve Türkçe derslerinde iş birliği sağlama vb. olduğu anlaşılmaktadır (Alan ve Can, 2021; Bayburtlu, 2020; Bozkurt, 2020; Erdoğan ve Ayanoglu, 2021; Kaplan ve Gulden, 2021; Karacaoğlu, Karakuş, Esendemir, Ucuzsatar, 2021; Kavan ve Adıgüzel, 2021; Kolcu-Canatar ve Balci, 2021; MEB, 2019; Özgül, Ceran, ve Yıldız, 2020; Susar ve Yurdakal, 2021). Bu bağlamda acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinin nasıl verilmesi gerektiğinin incelenmesi gerekmektedir. Bu çalışma aracılığıyla herhangi bir acil durumda yaşanabilecek sorunlara karşı Türkçe öğretiminde yapılması gerekenler belirlenebilir. Bununla birlikte bu çalışma, Türkçe Dersi Öğretim Programı geliştirilmesinde görevli program geliştirme komisyonu çalışanlarına ve programın uygulayıcısı olan öğretmenlere katkı sağlayabilir. Bu amaçlar doğrultusunda acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinin nasıl verilmesi gerektiğiyle ilgili Türkçe öğretmenlerinin görüşleri, aşağıdaki sorulara cevap aranarak incelenmiştir:

- ✓ Türkçe öğretmenlerinin acil durum öğrenme ortamlarında zorlandıkları durumlar ve vermekte zorlandıkları konular nelerdir?
- ✓ Türkçe öğretmenlerinin acil durum öğrenme ortamlarında ders araç gereçleriyle ilgili düşünceleri nelerdir?
- ✓ Türkçe öğretmenlerinin acil durum öğrenme ortamlarında kullanılacak yöntem ve teknikler hakkındaki düşünceleri nelerdir?
- ✓ Türkçe öğretmenlerinin acil durum öğrenme ortamlarında uygulanacak ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin neler olması gerektiğiyle ilgili düşünceleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinin nasıl verilmesi gerektiğine yönelik Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinin incelendiği bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması deseni kullanılmıştır. Merriam (2013) durum çalışmasını, sınırlı bir sistemin ya da olgunun derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesi olarak tanımlamaktadır. Durum çalışması, gerçek yaşam içerisinde bir durum ya da belli bir zaman içerisindeki çoklu bilgi kaynaklarından (Örneğin gözlemler, mülakatlar, görsel-ışitsel materyaller, dokümanlar ve raporlar) ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplandığı araştırma desendir (Creswell, 2017). Durum çalışması tek bir durum ya da olayın derinlemesine incelendiği, verilerin sistematik bir şekilde toplandığı yöntemdir (Davey, 2009).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2021-2022 eğitim öğretim yılında Adıyaman ilinde görev yapmakta olan 57'si kadın, 63'ü erkek 120 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcıların kıdem yılına ait bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Kıdem Yılı Dağılımı

Özellikler	(f)	(%)
1-5	47	39
6-10	35	29
11-15	17	14
Kıdem Yılı	16-20	8
	21-25	7
	26 ve üstü	3
	Toplam	120

Tablo 1 incelendiğinde 47 öğretmenin 1- 5, 35 öğretmenin 6- 10, 17 öğretmenin 11- 15, 10 öğretmenin 16- 20, sekiz öğretmenin 21- 25, üç öğretmenin 26 ve üstü kıdem yılına sahip olduğu tespit edilmiştir. Veriler kıdem yılı bağlamında incelendiğinde katılımcıların heterojen bir şekilde dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu durum araştırmanın geçerliliğini artırmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Süreci

Bu araştırmanın veri toplama aracı yarı yapılandırılmış görüşme formudur. Oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm katılımcıların kişisel bilgilerini içeren 3 sorudan oluşmaktadır. İkinci bölüm ise acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinin; hedef ve kazanımları, içeriği, eğitim durumları, ölçme ve değerlendirme yöntemleri ile ilgili uzun cevap isteyen açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Görüşme formu Türkçe eğitimi alanında çalışmalar yapan 3 uzman tarafından değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda alınan dönütler çerçevesinde düzenlemeler yapılarak çalışmanın geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmıştır. Araştırma, gönüllülük esasına göre gerçekleştirilmiş olup "Google Formlar" üzerinden oluşturulan form vasıtasıyla internet ortamında yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi; toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesini gerektirir ve önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkarılmasına olanak tanır (Yıldırım ve Şimşek, 2021; Neuman, 2012). Öğretmenlerin verdiği yanıtlar değerlendirilip yanıtlarda yer alan temalar belirlenerek frekansları tablolara dönüştürülmüştür. Veriler analiz edilirken nesnel ve güvenilir olması açısından katılımcıların cevaplarından alıntılar yapılmıştır. Her bir öğretmene, araştırmanın güvenilirliği için "TÖ-1, TÖ-2, TÖ-3..." şeklinde harf ve numaradan oluşan kodlar verilmiştir.

Bu çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlama aşamasında da oluşturulan kategorilerin söz konusu görüşleri temsil edip etmediğini belirlemek amacıyla uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu nedenle, üç alan yazın uzmanına iki doküman verilmiş olup bu dokümanlar şunlardır: Türkçe öğretmenlerinin acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde

zorlandıkları konulara ilişkin görüşlerinin alfabetik sıraya göre dizili olduğu ve araştırmacı tarafından oluşturulan on beş kategoriye ve bu kategorilerin özelliklerini içeren listedir. Uzmanlardan bu iki listeden yararlanarak görüşlerle kategorileri eşleştirmesi istenmiştir. Sonra uzmanların ve araştırmacıların yaptığı liste karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonunda uzmanların ve araştırmacıların 42 kategoride görüş birliğinde olduğu, fakat 3 kategoride görüş ayrılığı içinde oldukları görülmüştür. Daha sonra Miles ve Huberman'ın [Güvenirlilik: Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] formülü (Aktaran: Saban, 2008, s. 430) kullanılarak araştırmanın güvenirliliği hesaplanmıştır. Nitel araştırmalarda uzmanların ve araştırmacıların değerlendirmesi arasındaki uyum yüzdesi %90 ve üzeri olduğu durumlarda istenilen güvenirlilik sağlanmaktadır (Saban, 2008, s. 430). Miles ve Huberman'ın formülüne göre, araştırmanın güvenirliliği $42 / (42+3) = 0,96$ olarak hesaplanmıştır. Bu ise araştırmanın güvenilir olduğunu göstermektedir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmadan elde edilen verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular araştırma amacına yönelik soru sıralaması gözetilerek sunulmuştur. Öğretmenlerin acil durumlarda zorlandıkları konulara ilişkin görüşleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Acil Durumlarda Zorlanılan Konular

	Kodlar	(f)
Dil Bilgisi	Dil Bilgisi	10
	Fiilde Yapı	5
	Fiilimsiler	5
	Sözcükte yapı	5
	Anlatım Bozuklukları	4
	Ek Fiil	4
	Yeni nesil sorular	3
	Zamirler	2
	Cümlelerin Öğeleri	1
	Edatlar ve Bağlaçlar	1
	Ses Bilgisi	1
	Sıfatlar	1
	Zarf	1
	Toplam	40
Dil Becerileri	Temel Dil Becerilerini Geliştirmekte Zorlanmak	3
	Okuduğunu Anlama	2
	Toplam	5

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde zorlanılan konuları dile getirdiği görülmektedir. Bu sorunlar dil bilgisi ve dil becerileri başlıkları altında

sınıflandırılmıştır. Bu bağlamda acil durumlarda Türkçe öğretmenlerinin dil bilgisi konularını vermekte zorlandıkları görülmüştür. Aynı zamanda Türkçe öğretmenlerinin temel dil becerilerini geliştirmekte zorlandıkları tespit edilmiştir. Dil bilgisi başlığı altında öğretmenlerin zorlandıkları bu durumun sebebi acil durumun niteliğine uygun olarak konuların yapılandırılmaması olarak ifade edilebilir. Tabloda yer alan bilgiler ile ilgili öğretmen görüşleri şöyledir:

"Konuları yetiştirmekte zorlanıyorum. Dil bilgisi ayrı ders olarak verilmeli." (Dil Bilgisi, TÖ-20)

"Çocukların anlamakta zorlandığı konu anlatım bozuklukları konusu oldu." (Dil Bilgisi, TÖ-107)

"Sıfat ve zamir konularını derste daha somut bir şekilde anlatabilirdik." (Dil Bilgisi, TÖ-22)

"Konuşma becerilerinde ve yazma becerilerinde çocukların kendini ifade edememesi" (Dil Becerileri, TÖ-15)

"Parçada anlam konusu" (Dil Becerileri, TÖ-44)

Araştırmanın; "Acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde zorlandığınız konular nelerdir?" sorusuna yönelik öğretmen cevaplarının analizinden elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Acil durumlarda zorlanılan durumlar

	Kodlar	(f)
Öğrenci	Yeterli Katılım Sayısını Yakalayamamak	8
	Öğrencilerdeki Motivasyon Eksikliği	7
	Geri Dönüt Alamamak	6
	Öğrencilerde Hazır bulunuşluk Düzeyi	1
	Öğrencilerdeki Düzey Farklılıkları	1
	Öğrencilerin Kendini İfade Edememesi	1
	Okuma Alışkanlığı Kazandıramamak	1
	Ödev Takibi	1
	Toplam	26
Materyal	Araç Gereç Eksikliği	4
	Materyal Yetersizliği	2
	Kaynak Yetersizliği	1
	Toplam	7
Dersin Yapısı	Türkçe dersinin Genel Yapısı	3
	Konuları Yetiştirememek	1
	Toplam	4
Yetersiz Hazırlık	Yapılan Hazırlığın Yetersiz Olması	1
	Toplam	1

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde zorlanılan durumları dile getirdiği görülmektedir. Bu sorunlar öğrenci, materyal, dersin yapısı ve yetersiz hazırlık başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Bu bağlamda acil durumlarda Türkçe öğretmenlerin öğrenciye ulaşma ve derse katılmasını sağlamada zorlandıkları görülmüştür. Aynı zamanda Türkçe öğretmenlerinin ders için gerekli kaynak ve araç gereçlere ulaşmada zorlandıkları tespit edilmiştir. Yetersiz hazırlık başlığı altında öğretmenlerin zorlandıkları bu durumun sebebi, acil durumun niteliğine uygun olarak acil ortaokul Türkçe dersi eylem planının olmaması kabul edilebilir. Tabloda yer alan bilgiler ile ilgili öğretmen görüşleri şöyledir:

"Salgın döneminde diğer meslektaşlarım gibi uzaktan eğitim faaliyetleri sürdürmek zorunda kaldım. Türkçe dersi öğrenciye bilgi aktarmayı değil beceri kazandırmayı amaçladığı için rutin olarak sürdürdüğümüz canlı dersler dışında öğrencilerimle sürekli iletişim hâlinde olmam onların ilgi ve isteklerini canlı tutacak çalışmalar yapmam gerekti. Yüz yüze eğitimle karşılaştırdınca daha fazla zaman ve emek harcamama rağmen sonuçlar istediğim düzeyde olmadı." (Öğrenci, TÖ-85)

"Materyal eksikliği" (Materyal, TÖ-87)

"Türkçe konuları birbiriyle bağlantılı olduğu için konu sıralaması daha farklı şekilde olmalıdır." (Dersin Yapısı, TÖ-6)

"Acil duruma yönelik hazırlıksız verilen eğitim öğretim dersleri." (Yetersiz Hazırlık, TÖ-31)

Araştırmanın; "Acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde kullanılabilir ders araç gereçleri nelerdir?" sorusuna yönelik öğretmen cevaplarının analizinden elde edilen bulgular Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Acil Durumlarda Türkçe Dersi Kullanılabilir Araç Gereçler

Kodlar	(f)
Türkçe Ders Kitabı	40
Türkçe sözlük	27
Defter	18
Dijital Olmayan	
Kaynaklar	
Kalem	8
Türkçe Dersi Soru Kitabı	5
Çalışma kâğıtları	5
Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü	4
Yazım Kılavuzu	4
Edebi Metinler	3
Maketler	1
Toplam	115
Akıllı Tahta	17
Bilgisayar	12
Teknolojik Araçlar	10
Etkileşimli Kitaplar	9

	Tablet	6
	İnternet Tabanlı Programlar	3
Dijital Kaynaklar	Öğretici Oyunlar	3
	Telefon	3
	Görsel Sunular	2
	Müzikler	1
	Radyo	1
	Telekomünikasyon Araçları	1
	Türkçe Çevrimiçi Danışma Hattı	1
	Toplam	69

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde zorlanılan durumları dile getirdiği görülmektedir. Bunlar dijital olmayan kaynaklar ve dijital kaynaklar başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Bu bağlamda acil durumlarda da normal derste kullanılan ders araç gereçleri tercih ettikleri görülmüştür. Bu tercih uygulama birliği açısından önemlidir. Ancak bazı öğretmenlerin acil durumun niteliğine uygun olarak dijital kaynakları tercih ettiği görülmüştür. Bu da acil durumlarda daha fazla öğrenciye ulaşma ve asenkron dersler yürütebilmek açısından önemlidir. Tabloda yer alan bilgiler ile ilgili öğretmen görüşleri şöyledir:

"Akademik kitaplar, sözlük, akıllı tahta, sınıfta ve sınıf dışında uygulanabilen özel öğretim yöntem ve teknikleri (tudor destekli öğretim, bilgisayar destekli öğrtm vb.) uzaktan eğitim, ev ödevleri ,performans ve proje ödevleri (haftalık, aylık ve yıllık olabilir), çalışma kitapları vb. acil durumlarda araç gereç olarak kullanılabilir." (TÖ-29)

"Her öğrencide bulunduğu için Türkçe ders kitabı kullanılabilir." (Dijital Olmayan Kaynaklar, TÖ-109)

"Acil durumlarda barınma ve kapalı yaşam alanları kullanılmadığı için klasik yöntem eğitim araç-gereçleri kullanılacaktır. Sözel yöntemler bu sistemde önemli yer görecektir." (Dijital Olmayan Kaynaklar, TÖ-95)

"Eğitimin okulda sürdürülemeyeceği acil durumlarda Zoom gibi çevrimiçi platformlar, onlinetes yap veya zipgrade gibi uzaktan sınav uygulamaları, Kahoot, öğrencilerin tutumlarını ölçebilmek için belirli aralıklarla uygulanabilecek docs formları kullanılabilir." (Dijital Kaynaklar, TÖ-85)

"Acil durumun niteliğine göre değişir ama etkileşimli kitap kullanılabilir." (Dijital Kaynaklar, TÖ-111)

Araştırmanın; "Acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde materyal kullanımı ile ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna yönelik öğretmen cevaplarının analizinden elde edilen bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Acil Durumlarda Türkçe Dersi Materyal Kullanımı

Kodlar	(f)
Faydalı	20

Acil Durumlarda Ortaokul Türkçe Dersine İlişkin Türkçe Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi

Olumlu	Zorunlu	15
	Etkin Ders	9
	Gerekli	8
	Yeterli Düzeyde	1
	Toplam	53
Uygun	Acil Durumun Niteliğine Uygun Materyal	8
	Öğrenciye Görelik	7
	Ulaşılabilir	7
	İlgi Çekici	2
	Toplam	24
Olumsuz	Yetersiz Düzeyde	15
	Sınırlıdır / Zordur	8
	Toplam	23

* Bazı öğretmenler görüş bildirmemiş olup bazı öğretmenler ise birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde materyal kullanımı ile ilgili görüşlerini dile getirdiği görülmektedir. Bunlar olumlu, uygun ve olumsuz başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Bu bağlamda acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde Türkçe öğretmenlerinin materyal kullanımı konusunda olumlu görüşlere sahip olduğu görülmektedir. Çünkü acil durumlarda normal zamanlardan daha fazla materyale ihtiyaç duyulur. Aynı zamanda bazı öğretmenlerinin materyal kullanımını yetersiz düzeyde bulduğu görülmektedir. Bu da ülkemizin acil durumlar konusunda yeterli hazırlık yapmadığını gösterir. Tabloda yer alan bilgiler ile ilgili öğretmen görüşleri şöyledir:

"Materyal kullanımıyla öğrencilere bilgiler daha çabuk aktarılır ve tüm öğrencilere eğitimde fırsat eşitliği sağlamış oluruz." (Olumlu, TÖ-29)

"Materyallerin konuya uygun olarak bütün durumlar göz önünde bulundurularak önceden hazırlanması gerektiğini düşünüyorum. Dersin süresine ve konunun işleyişine göre materyallerin zamanında hazırlanması gerekir." (Uygun, TÖ-75)

"Zaten derslerde belli başlı materyaller dışında materyal kullanımı çok az. Acil durumlarda materyal kullanımında daha çok zorluk oluşacağını düşünüyorum." (Olumsuz, TÖ-38)

Araştırmanın; "Acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde kullanılacak yöntem ve tekniklerin neler olabileceğiyle ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusuna yönelik öğretmen cevaplarının analizinden elde edilen bulgular Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Acil Durumlarda Türkçe Dersinde Kullanılacak Yöntem ve Teknikler

Kodlar	(f)
Sunuş Yoluyla Anlatım Modeli	20
Soru Cevap Tekniği	19
Beyin Fırtınası Tekniği	10

Türkçe Konularına Yönelik	Gösteri Tekniği	8
	Aktif Öğrenme Modeli	7
	Buluş (Sezdirme) yoluyla Öğretim Modeli	7
	Beyin temelli Öğretim Modeli	4
	Gösterip yaptırma Yöntemi	4
	Bilgisayar Destekli Öğretim Modeli	3
	Eğitsel Oyunlar Tekniği	3
	Tartışma Yöntemi	3
	Konuşma halkası Tekniği	2
	Örnek olay Yöntemi	2
	Tam Öğrenme Modeli	2
	Çoklu Zekâ Kuramı	1
	Akran Öğretimi Modeli	1
	Araştırma İnceleme Yoluyla Öğretim Modeli	1
	Basamaklı Öğretim Modeli	1
	Çalışma Yaprakları Tekniği	1
	Çember Tekniği	1
	Evde Öğretim Modeli	1
	İstasyon Tekniği	1
	Programlı Öğretim Modeli	1
Ters Yüz Öğrenme	1	
Toplam	104	
Dil Becerilerine Yönelik	Drama Çalışmaları	18
	Sesli Okuma	2
	Etkileşimli Etkinlikler	1
	Not Alarak Dinleme	1
	Tam Okuma Tekniği	1
	Toplam	23

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde kullanılacak yöntem ve tekniklerin neler olabileceğiyle ilgili görüşlerini dile getirdiği görülmektedir. Bunlar Türkçe konularına yönelik ve dil becerilerine yönelik başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Bu bağlamda acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde Türkçe öğretmenlerinin kullanılacak yöntem ve teknik konusunda çoğunlukla konu bazlı yaklaştıkları dil becerilerine yönelik yöntem ve tekniklerin kısıtlı olduğu görülmektedir. Öğrenciler acil durumlarda iyi gelişmiş dil becerilerine ihtiyaç duyar. Bu bağlamda dil

becerilerine yönelik yöntem ve tekniklerin düzeye uygun olarak artırılması önemlidir. Tabloda yer alan bilgiler ile ilgili öğretmen görüşleri şöyledir:

“Normal şartlarda kullandığımız yöntemlerden yararlanabiliriz. (soru- cevap, tartışma vb.) ana hatlarıyla konuyu sunabileceğimiz, konuyu somut hale getirecek materyaller geliştirilebilir.” (Türkçe Konularına Yönelik, TÖ-14)

“Öğrencinin aktif olacağı yöntemlere yer verilmelidir. Yöntem ve teknikler -drama çalışmalarına ağırlık vererek- acil durumun baskısının azaltılması ve aynı zamanda yaparak yaşayarak öğrenme örüntüsünde bireyin maruz kalacağı sıkıntılı durumlara karşı uyum sağlama ve savunma mekanizmasını arttırıcı, kültürel kodların varlığını devam ettirmeye yönelik olmalıdır. Modüler öğretim, problem çözme, tartışma yöntemleri kullanılabilir. Acil durumun oluşturduğu şartlar bu yöntemler açısından belirleyicidir.” (Dil Becerilerine Yönelik, TÖ-26)

Araştırmanın; “Acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde kullanılacak ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin neler olabileceğiyle ilgili görüşleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik öğretmen cevaplarının analizinden elde edilen bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Acil Durumlarda Türkçe Dersinde Kullanılacak Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri

	Kodlar	(f)
Klasik Ölçme Araçları	Çoktan Seçmeli Sorular	28
	Sözlü Yoklama	13
	Açık Uçlu Sorular	10
	Performans ve Proje Görevi	8
	Soru Cevap Çalışmaları	8
	Kısa Yanıtlı Sorular	5
	Süreç Temeli Değerlendirme	5
	Akran Değerlendirme	4
	Eşleştirme Soruları	4
	Öz Değerlendirme	4
	Yazılı Yoklama	4
Öğrenci Ürün Dosyası (Portfolyo)	3	
Toplam	96	
Alternatif Ölçme Araçları	Hazırlıklı Konuşma Çalışmaları	2
	Tutum Ölçekleri	2
	Yorumlayarak Okuma Çalışmaları	2
	Ezber Çalışmaları	1
	Kahoot	1
	Karşılıklı Konuşma Çalışmaları	1
	Özetleyerek Okuma Çalışmaları	1
Toplam	10	

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde kullanılacak ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin neler olabileceğiyle ilgili görüşlerini dile getirdiği görülmektedir. Bunlar klasik ölçme araçları ve alternatif ölçme araçları başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Bu bağlamda acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde Türkçe öğretmenlerinin kullanılacak ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda klasik ölçme ve değerlendirme araçlarını tercih ettikleri görülmüştür. Bunun acil durumlar konusunda yeterli çalışmaların yapılmadığının göstergesidir. Öğrenciler acil durumlarda ölçme ve değerlendirme konusuna ılımlı olmayabilir. Çünkü acil durumlarda sonuçlardan çok süreç önemlidir. Bu bağlamda acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde ölçme ve değerlendirme araçları olarak süreç merkezli alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarının kullanılması önemlidir. Tabloda yer alan bilgiler ile ilgili öğretmen görüşleri şöyledir:

“Öğrencilerin ders içerisindeki performansları göz önünde bulundurularak çok zor olmayacak sorulardan oluşan bir test uygulanabilir. Bu teste yer alan sorular tamamıyla çoktan seçmeli de olabilir karışık hazırlanmış da olabilir.” (Klasik Ölçme Araçları, TÖ-76)

“Öğrencinin aktif olacağı yöntemlere yer verilmelidir. Yöntem ve teknikler -drama çalışmalarına ağırlık vererek- acil durumun baskısının azaltılması ve aynı zamanda yaparak yaşayarak öğrenme örüntüsünde bireyin maruz kalacağı sıkıntılı durumlara karşı uyum sağlama ve savunma mekanizmasını artırıcı, kültürel kodların varlığını devam ettirmeye yönelik olmalıdır. Modüler öğretim, problem çözme, tartışma yöntemleri kullanılabilir. Acil durumun oluşturduğu şartlar bu yöntemler açısından belirleyicidir.” (Alternatif Ölçme Araçları, TÖ-26)

“Acil durumlarda ölçme ve değerlendirme olarak Türkçe öğretim programında yer aldığı gibi bir ölçme değerlendirme yaklaşımı benimsenebileceği gibi acil durumlara göre bir yöntem ve yaklaşım da benimsenebilir.” (Klasik Ölçme Araçları, TÖ-41)

“Her ne kadar acil olsa da değerlendirme yaparken tek bir ölçüt ele alınmamalı çok yönlü bir değerlendirme yapılmalıdır. Anlama, kavrama, sözel anlatım vb. yönlerden değerlendirme yapılmalıdır.” (Alternatif Ölçme Araçları, TÖ-75)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de 2020 yılı itibarıyla etkililiğini artıran COVID 19 salgını tüm dünyada acil durum hâlini oluşturmuştur. Bu süreçte Türkiye’de tüm kademelerde eğitim-öğretim faaliyetleri uzaktan eğitimle yürütülmüştür. Bu bağlamda ortaokul Türkçe dersleri de Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden yürütülmüştür. Bu süreçte EBA üzerinden yürütülen ortaokul Türkçe derslerinde öğretmenler birçok sorunla karşılaşmıştır. Karacaoğlu ve arkadaşları (2021) yaptıkları çalışmada Türkçe öğretmenleri; öğretmenlerin uzaktan eğitimle yürütülen derslere daha çok dizüstü bilgisayar ve akıllı telefon ile bağlandıkları, en sık yaşanan teknik aksaklıkların canlı derslerin yürütüldüğü EBA’ya giriş yapamama, internet/bağlantı sorunu ve desteklenmeyen cihaz/donanım eksikliği olduğu yönünde görüş belirtmiştir. Özgül, Ceran ve Yıldız’ın (2020) çalışmasında ise Türkçe öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları katılım sorunlarını; iletişimsizlik, internete ulaşamama ve isteksizlik olarak tespit etmiş olduğu görülmektedir. Özellikle öğrencilerin internete veya teknolojik araç-gereçlere ulaşmada sorunlar yaşaması onların kaygı, tutum, motivasyon vb. birçok duyuşsal ve psikolojik olmak üzere birçok sorunu da beraberinde getirmiştir (Doyumğaç vd., 2021). Söz konusu araştırmaların sonuçları bu araştırmada ve çeşitli kurum ve kuruluşların yaptıkları araştırmalarla da aynı doğrultudadır. EBA üzerinden işlenen ortaokul Türkçe derslerinde

tespit edilen bir diğer sorun ise öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerine katılmak için yeterli donanımına sahip olmamasıdır. Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel okullarda mevcut öğrenci sayısı yaklaşık olarak 18 milyondur. Salgın sürecinde Millî Eğitim Bakanlığının ücretsiz olarak dağıttığı tablet sayısı 500 bindir (MEB, 2021). Salgın sürecinde tespit edilen bir diğer sorun da acil durumun niteliğine uygun acil durumlarda eğitim planının olmamasıdır. Çünkü uzaktan eğitime geçiş ciddi bir hazırbulunuşluk gerektirir. Kolcu ve Balcı'ya (2021) göre COVID-19 gibi bir salgının benzeri daha önce yaşanmadığından, olabileceklere karşı bir eğitim planının daha önceden var olmaması normal karşılanmalıdır. Ancak yaşanan bu salgın bize göstermiştir ki, acil durumlara karşı her acil durumun niteliğine uygun eylem planı oluşturulmalıdır.

Acil durumlarda acil durumun atlatılması için ortaokul Türkçe dersi oldukça önemlidir. Buna rağmen Türkçe öğretmenlerinin acil durumlarda ortaokul Türkçe dersi ile ilgili birçok sorunla karşı karşıya kaldığı tespit edilmiştir. Bu durum Türkçe öğretmenlerinin acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinin nasıl verilmesi gerektiği ile ilgili sorun yaşadığını göstermektedir. Bu araştırmaya göre Türkçe öğretmenlerinin acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde yaşadığı sorunların; öğrencinin konuları yapılandırmasını sağlayamama, yeterli katılımı sağlayamama, öğrenciyi güdüleyememe, acil durumun niteliğine uygun materyal eksikliği, acil durumun niteliğine uygun araç- gereç eksikliği, acil duruma uygun Türkçe Öğretim Programı'nın olmaması, acil durumun niteliğine uygun yöntem ve tekniğin belirlenememesi, acil durumun niteliğine uygun ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin yetersizliği, acil durumlarda dört temel dil becerisinin nasıl verilmesi gerektiği ile ilgili yeterli bilgi ve becerinin olmaması, program yürütücüleri arasında işbirliği sağlayamamak gibi birçok konuda eksiklik bulunmaktadır.

Acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde yaşanan temel problem acil durumun niteliğine uygun olarak hazırlanmış acil durumlar Türkçe dersi öğretim programının olmamasıdır. Çünkü normal şartlarda ortaokul Türkçe dersi Türkçe Dersi Öğretim Programı'na (2019) göre işlenir. Türkçe dersi öğretim programı şu şekilde ifade edilir: Türkçe dersi; öğrencilerin hayat boyu kullanacakları iletişim ve zihinsel becerilerin kazandırıldığı, dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin edinildiği öğrencilerin bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirdikleri, etkili iletişim kurdukları, Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığı edindikleri, bilgi, beceri ve değerleri içeren ana derstir. Türkçe Dersi Öğretim Programı; Türkçe dersindeki hedef ve kazanımları içeren bir programdır (MEB, 2019). Türkçe dersinin hedef ve kazanımları Türkçe dersi öğretim programında belirtilmiştir. Bu programda kazanımların hangi sınıf düzeyinde hangi derecede verileceği belirtilmiştir. Ancak acil durumlarda gerçekleştirilen Türkçe dersleri normal zamanlarda gerçekleştirilen Türkçe derslerinden farklıdır. Bu nedenle Türkçe dersinin kazanımları, niteliği ve stratejisi doğal ve insan kaynaklı afetler sonucunda oluşan acil durumların oluşturduğu koşullara göre farklılıklar göstermektedir.

Çalışma sonucunda elde edilen veriler ışığında acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinin nasıl verilmesi gerektiği ile ilgili elde edilen sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

Acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinin nasıl verilmesi gerektiğiyle ilgili yapılan bu çalışmada Türkçe öğretmenlerinin acil durumlarda birçok olumsuz durumla karşılaştığı görülmüştür. Bunların başında dilbilgisi konularının verilememesi ve öğrencilerin genel uyarılmışlık seviyelerini optimal seviyeye çıkartılamamasıdır. Bu sonuç Kaplan ve Gülден'in (2021) elde ettiği sonuca benzerdir. Çalışmada Türkçe öğretmenin dilbilgisi konularını

yapılandırmakta zorlandığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda Türkçe öğretmenleri tarafından dilbilgisi konularının ana hatlarıyla ayrıntıya girilmeden verilebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe öğretmenleri acil durumlarda dilbilgisi konularından çok anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Çalışmada Türkçe öğretmenleri acil durumlarda Türkçe dersinde teknolojik araçların kullanılması gerektiğini ifade etmiştir. Ancak araştırmaya katılan bazı Türkçe öğretmenleri teknolojik aletlerin ulaşılabilirliği konusunda sıkıntılar yaşanabileceğini belirtmiştir. Olası bir acil durumda tüm sınıf kademelerinde mevcut öğrencilerin eğitim ve öğretim hakkından yoksun kalmaması için tüm teknolojik alt yapı ve üst yapı hizmetlerinin sağlanması önemlidir. Çalışmanın sonucunda acil durumlarda kullanılacak araç gereçlere büyük bir ihtiyacın olduğu anlaşılmıştır. Acil durumlar normal zamanlardan farklı olduğu için kullanılacak ders araç gereçlerinin de acil durumun niteliğine göre seçilmesi önemlidir.

Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri materyal kullanımının gerekli ve faydalı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Türkçe öğretmenlerinin acil durumlarda Türkçe dersine yönelik materyal kullanımına ilişkin hazırlık ve çalışmaları yeterli düzeyde görmedikleri ve acil durumlarda Türkçe dersinde acil durumun niteliğine göre materyal kullanılması gerektiğini ifade ettikleri görülmüştür. Bu bağlamda Millî Eğitim Bakanlığının acil durumlar yaşanmadan ön hazırlık yapması, hizmetiçi eğitim çalışmaları gerçekleştirmesi ve olası bir acil durumda acil durumun niteliğine göre ulaşılabilir materyaller oluşturması önemlidir.

Araştırmada Türkçe öğretmenleri acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinde sunuş yoluyla öğretim yöntem stratejisinin kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca teknik olarak da soru cevap tekniğine yer verilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Türkçe öğretmenleri acil durumlarda öğrenci merkezli yöntem ve tekniklerin kullanılması gerektiğini de ifade etmiştir. Bu bağlamda aktif öğrenme modeli ve bireyselleştirilmiş öğretim modelinden faydalanılması gerektiği vurgulanmıştır.

Araştırmada Türkçe öğretmenleri acil durumlarda uygulanabilirliği ve ekonomikliğinden dolayı çoktan seçmeli soruların ölçme ve değerlendirmede kullanılması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca Türkçe öğretmenleri acil durumlarda öğrencinin kendini ifade edebilmesi için ölçme ve değerlendirme çalışmalarında sözlü yoklama yönteminin kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Elde edilen bulgularda Türkçe öğretmenlerinin acil durumlarda kullanılacak ölçme ve değerlendirme yöntemleriyle ilgili olarak normal şartlar altında kullanılan ölçme ve değerlendirme yöntemlerini ifade ettikleri görülmüştür. Ancak acil durumlarda yapılan ölçme ve değerlendirme çalışmaları acil durumun niteliğine göre yapılandırılması önemlidir.

Çalışma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinin nasıl verilmesi gerektiği ile ilgili Türkçe öğretmenlerinin ve bakanlığın yeterli düzeyde hazırlıklı olmadığı görülmüştür. Bu nedenle acil durumlarda ortaokul Türkçe dersinin nasıl verilmesi gerektiği ile ilgili hizmetiçi eğitim programlarının yapılması ve hizmetiçi eğitim kurslarının başlatılması gereklidir. Eğitim ve öğretim sistemimiz her türlü acil duruma hazırlıklı olmalıdır. Acil durumun niteliğine göre yapılacak Türkçe derslerinin nasıl, nerede ve hangi ders araç gereçleriyle verilmesi gerektiği planlanmalıdır. Olası bir acil durumda tüm öğrencilerin Türkçe derslerine ulaşabilmesi için gerekli alt yapı çalışmaları yapılmalıdır. Araştırma sonuçlarına göre olası bir acil durumda Türkçe dersinin araç gereçleri ve materyalleri yeterli düzeyde değildir. Bu nedenle olası bir acil durumda kullanılmak üzere yeni ders araçları ve materyalleri oluşturulmalıdır. Eğer acil durumda ortaokul Türkçe dersleri

uzaktan eğitim ile yürütülecekse EBA gibi dijital platformdaki Türkçe dersi kaynakları geliştirilmeli ve çoğaltılmalıdır. Bu bağlamda fırsat eşitliği olması açısından bu ve benzeri platformların tüm öğrencilere sağlanması önemlidir.

Acil durumlarda ortaokul öğrencileri akademik alanda başarılı olmak için yeteri düzeyde gelişmiş anlama ve anlatma becerilerine ihtiyaç duymaktadır. Beceriler kullandıkça geliştiği gerçeği göz önüne alındığında acil durumlarda ortaokul öğrencilerinin Türkçe derslerinin ihmal edilmemesi önemlidir. Türkçe derslerinin içeriği ve işleyişi acil durumun niteliğine göre mevcut olanaklardan maksimum verim alınacak şekilde yeniden yapılandırılabilir. Araştırmada elde edilen sonuçlardan hareketle şu öneriler sunulmuştur:

- ✓ Türkçe öğretmenlerine acil durumlarda Türkçe dersinin nasıl verilmesi gerektiğiyle ilgili seminerler verilebilir.
- ✓ Acil durumda tüm sınıf kademelerinde mevcut öğrencilerin eğitim ve öğretim hakkından yoksun kalmaması için tüm teknolojik alt yapı ve üst yapı hizmetlerinin sağlanması önemlidir.
- ✓ Acil durumlar normal zamanlardan farklı olduğu için Türkçe dersinde kullanılacak ders araç gereçlerinin de acil durumun niteliğine göre seçilmesi önemlidir.
- ✓ Acil durumlarda Türkçe dersinde yapılan ölçme ve değerlendirme çalışmaları acil durumun niteliğine göre yapılandırılması önemlidir.
- ✓ Acil durumlarda Türkçe dersinin verimli olması için öğrenci merkezli yöntem ve teknikleri kullanılmalıdır. Bu bağlamda aktif öğrenme modeli ve bireyselleştirilmiş öğretim modeli tercih edilebilir.
- ✓ Acil durumlarda Türkçe derslerinde konular ana hatlarıyla ayrıntıya girilmeden verilebilir.
- ✓ Eğer acil durumda ortaokul Türkçe dersleri uzaktan eğitim ile yürütülecekse EBA gibi dijital platformdaki Türkçe dersi kaynakları geliştirilmeli ve çoğaltılmalıdır.

Kaynakça

- AFAD (2014). *Açıklamalı afet terimleri sözlüğü*. Ankara: AFAD.
- Akkaya, A. ve Karadağ, R. (2012). *Türkçe dersine ilişkin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin geliştirdikleri metaforlar*. 11. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiri Özetleri, Rize: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Akyol, H. (2019). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Alan, Y. ve Can, F. (2021). COVID-19 salgını döneminde öğretmen olmak: Türkçe öğretmenlerinin görüşleri. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 72, 541-562.
- Bayburtlu, Y. S. (2020). Covid-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen görüşlerine göre Türkçe eğitimi. *Turkish Studies*, 15(4), 131-151.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.

- Burde, D., Kapit, A., Wahl, R. L., Guven, O. ve Skarpeteig, M. I. (2016). Education in emergencies: A review of theory and research. *Review of Educational Research*, 87(3), 619-658. 10.3102/003465431667159
- Creswell, J. W. (2017). *Nitel araştırma yöntemleri* (Bütün, M. ve Demir, S.B., Trans. Ed.). İstanbul: Siyasal Kitapevi.
- Davey, L. (2009). The application of case study evaluations. (Çev: Tuba Gökçek). *Elementary Education Online*, 8(2), 1-3
- Doyumğaç, İ., Tanhan, A., ve Kıymaz, M. S. (2021). Understanding the most important facilitators and barriers for online education during COVID-19 through online photovoice methodology. *International Journal of Higher Education*, 10(1), 166-190.
- Erdoğan, D. G. ve Ayanoglu, Ç. (2021). Covid-19 pandemi döneminde eğitim programlarının uzaktan eğitimde EBA platformu yoluyla uygulanmasında karşılaşılan güçlüklerle yönelik öğretmen görüşleri. *Research in Education*, 28, 100-128.
- Göçmen, G. (2017). Acil durumlarda eğitim yönetimi.
- Kadıoğlu, M. (2011). *Afet yönetimi beklenilmeyeni beklemek, en kötüsünü yönetmek*. İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Yayını.
- Kaplan, K. ve Gülden, B. (2021). Öğretmen görüşlerine göre salgın (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim ortamında Türkçe eğitimi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (24), 233-258. 10.29000/rumelide.995291.
- Karacaoğlu, M. Ö., Karakuş, N., Esendemir, N. ve Ucuzsatar, N. (2021). Uzaktan eğitim üzerine bir araştırma: Türkçe öğretmenleriyle mülakatlar. *International Journal of Language Academy*, 9 (1) 124-144.
- Kavan, N. Ve Adıgüzel, A. (2021). Türkçe öğretmenlerinin salgın süreci eğitim faaliyetlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10 (19), 138-155.
- Kolcu-Canatar, S. ve Balcı, A. (2021). Salgın döneminde uzaktan Türkçe öğretimi: öğretmen görüşleri kapsamında bir değerlendirme. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmet Bey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3, 55-65.
- MEB. (2019). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı (1-8. Sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB. (2021). Başlangıç noktamız okulların tümüyle açılması. <https://www.meb.gov.tr/baslangic-noktamiz-okullarin-tumuyle-acilmasi/haber/22365/tr>
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar I-II* (5. bs.). İstanbul: Yayın Odası.
- Özgül, E., Ceran, D. ve Yıldız, D. (2020). Uzaktan eğitimle yapılan Türkçe dersinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Millî Eğitim*, 49(1), 395-412.
- Saban, A. (2008). İlköğretim I. Kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455.

- Sinclair, M. (2001). Education in emergencies. In J. Crisp, C. Talbot, & D. B. Cipollone (Eds.), Learning for a future: Refugee education in developing countries (pp. 1-84). Lausanne: United Nations Publications
- Sinclair, M. (2002). Planning education in and after emergencies. Paris: UNESCO.
- Susar Kırmızı, F. ve Yurdakal, İ. H. (2021). Öğretmen görüşlerine göre covid- 19 salgınının türkçe eğitiminde temel dil becerilerini edinim sürecine etkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(2), 593-610
- Türk Dil Kurumu, (2018). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yavuz, Ö. ve Mızrak, S. (2016). Acil durumlarda okul çağındaki çocukların eğitimi: Türkiye'deki Suriyeli mülteciler örneği. *Göç Dergisi*, 3(2), 175-199.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.